МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська та зарубіжна історіографія
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 032 Історія та археологія
(код і назва спеціальності)

освітня програма Історія та археологія: історія. Європейські студії
(назва освітньої програми)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2017

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

_____ Федоров В.В.

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

протокол № 1 від 30.08.2017р.

Завідувач кафедри _____ В.І. Черновська

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

_____ Т.Б. Цигилик

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Чорна Ліана Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми: Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, завідувач кафедри української і всесвітньої історії та культури.

© Чорна Л. В., 2017
© ІДГУ, 2017

І. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів : 4	*Лекції*:	
	24	
Модулів : 1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин:120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:4	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: 8	*Семінарські заняття*:	
	22	
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 5 - самостійна робота: 8	*Консультації:*	
	2	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: ***екзамен***		
Мова навчання: ***українська***	*Самостійна робота:*	
	72	

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Української та зарубіжної історіографії» є світовий (український і зарубіжний) історіографічний процес у всьому його різноманітті, включаючи особливості соціокультурних факторів розвитку і функціонування історичних знань, методологічні засади історичних досліджень, основні напрями та школи історичних студій, їхні здобутки, загальні риси розвитку вітчизняної й зарубіжної історичної думки та особливості національних історіографій у провідних країнах світу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська та зарубіжна історіографія» є засвоєння головних здобутків сучасної вітчизняної та світової історичної науки, здобуття необхідного для фахівця обсягу й рівня історіографічних знань, забезпечення ціннісної орієнтації у культурно-історичному просторі, формування історичної свідомості та мислення, виховання поваги до загальнолюдських та національних цінностей, набуття здобувачами освіти навичок роботи з історичними та історіографічними джерелами.

Передумови для вивчення дисципліни: «Вступ до історії з основами наукових досліджень», «Філософія».

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Українська та зарубіжна історіографія» змістовно пов'язана з навчальними курсами «Вступ до історії з основами наукових досліджень», «Філософія».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Історія та археологія: історія. Європейські студії».

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2	Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації.	ПРН 7 ПРН 9	Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах. З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами,

			процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
ЗК 4	Здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час.	ПРН 28	Демонструвати самостійність і відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.
ЗК 5	Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 4 ПРН 15	Критично осмислювати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо). Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.
ЗК 6	Здатність відрізняти суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.	ПРН 19	Порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії та археології.
ЗК 7 ЗК 12 ЗК 13	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.	ПРН 23	Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
Фахові компетентності (ФК)			
ФК 1 ФК 3	Здатність володіти знаннями, орієнтуватися в методології вивчення світової та вітчизняної історії від давніх цивілізацій до сучасності. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.	ПРН 7	Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
ФК 4	Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.	ПРН 28	Демонструвати самостійність і відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.
ФК 5	Здатність опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.	ПРН 10 ПРН 15	Знаходити необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження**.** Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	**Уміння**	**Комунікація**	**Автономність та відповідальність**
ЗК 2	ПРН 7	ПРН 9		
ЗК 4				ПРН 28
ЗК 5	ПРН 4	ПРН 15		
ЗК 6		ПРН 19		
ЗК 7			ПРН 23	
ЗК 12			ПРН 23	
ЗК 13			ПРН 23	
ФК 1	ПРН 7			
ФК 3	ПРН 7			
ФК 4				ПРН 28
ФК 5		ПРН 10, ПРН 15		

4. Тематичний план дисципліни

№ з/п	Назви тем	Кількість годин					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Об′єкт, предмет і методи в історіографії.	2	2	-	-	-	6
2.	Історична думка від античності до Нового часу	4	2	2	-	-	6
3.	Розвиток історичних знань у Нову добу (XVI-XVIII ст.)	4	2	2	-	-	6
4.	Класичний історизм як тип історичного мислення у XIX ст.	4	2	2	-	-	6
5.	Криза історичної думки кінця XIX – першої половини XX ст.	4	2	2	-	-	6
6.	Зарубіжна історіографія другої половини XX ст.	4	2	2	-	-	6
7.	Новітня зарубіжна історіографія кінця XX – початку XXI ст.	4	2	2	-	-	6
8.	Формування історичної думки в IX-XIII ст.	1	1	-	-	2	4
9.	Історичні знання в українських землях (сер. XIV- сер. XVII ст.)	3	1	2	-	-	6
10.	Українська історіографія другої половини XVII ст.	4	2	2	-	-	6
11.	Криза літописання та зародження наукової історіографії у XVIII ст.	4	2	2	-	-	6
12.	Становлення української історіографії у XIX – поч. XX ст.	4	2	2	-	-	4
13.	Розвиток української історіографії у XX – поч. XXI ст.	4	2	2	-	-	4
	Разом:	48	24	22	-	2	72

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Об′єкт, предмет і методи в історіографії.

Поняття історіографії. Місце історіографії у процесі історичного пізнання. Історична наука як історіографічний процес. Предмет, об’єкт, завдання, методи історіографії. Періодизація курсу. Історіографічні напрями. Історіографічне джерело та факт. Структура історіографічного аналізу. Понятійний апарат історіографії. Функції історіографії.

Тема 2. Історична думка від античності до Нового часу.

Виникнення історичної свідомості. Історична рефлексія та верифікація Геродота. «Прагматична» історія Фукідіда. Ідея круговороту історичного процесу. Провіденціоналізм християнської теософії. Лінійність історичного часу. Секуляризація і гуманізація історичної свідомості. Індивідуалізація категорії часу. Циклічність історичного процесу в історичній свідомості епохи Відродження.

Тема 3. Розвиток історичних знань у Нову добу (XVI-XVIII ст.).

Натуралістичне розуміння історії в раціоналістичному світоуявленні XVII століття. «Монадологія» Г. Лейбніца. Ідея розвитку. Поняття історичного процесу в концепції Дж. Віко. Ідея розвитку людства по спіралі («корсо» і «рікорсо»). Ідея прогресу у філософії історії епохи Просвітництва. Ш. Монтеск'є, Вольтер, А. Тюрго, Ж. Кондорсе. Проблема «колективної» та «індивідуальної» історії. Натуралістичний детермінізм. Космополітичний культурно-орієнтований націоналізм філософії історії І. Гердера. Концепція нації. Ідея індивідуалізації історії.

Тема 4. Класичний історизм як тип історичного мислення у XIX ст.

Історизм. Історія виникнення поняття і його тлумачення. Становлення історії як фахової й наукової дисципліни. Теоретико-методологічні погляди й історіографічна практика Л. фон Ранке. Ідея «народного духу» і його історичних проявів в німецькій історичній 2школі права» (Ф.Савін'ї та К. Ейхгорн). «Філософія історії» Гегеля. Роль особи в історії. Категорії «держава» і «нація» як головних рушійних сил історичного процесу. Суспільство як предмет історії у філософії позитивізму. Соціальна статика і соціальна динаміка О. Конта. Еволюційна теорія Г. Спенсера. Натуралістичний детермінізм. Історія і соціологія. Теорія історичного процесу в матеріалістичній метафізиці (К. Маркс і Ф. Енгельс).

Тема 5. Криза історичної думки кінця XIX – першої половини XX ст.

Гносеологічні проблеми історії баденської школи неокантіанства (В. Віндельбанд і Г. Ріккерт). Теорія цінностей. Індивідуалізація як основний принцип пізнання історії. Утворення історичних понять. Криза класичного історизму. Міжнародна методологічна дискусія. Теорія "раціональності" й теорія «ідеальних типів» М. Вебера. Проблема об'єктивності історичного пізнання. Зародження міжгалузевої аналітичної соціальної історичної науки. Французька школа «Аналів». М. Блок, Л. Февр. Онтологічні та гносеологічні проблеми історії. Проблема «історичного мислення» у філософії історії Р. Колінгвуда. Теорія історичних циклів О. Шпенглера і А. Тойнбі. Концепція єдності світового історичного процесу К. Ясперса.

Тема 6. Зарубіжна історіографія другої половини XX ст.

Друге покоління школи «Анналів». Ф. Бродель. Соціально-орієнтована історіографія США. «Прогресивні історики» (Ф. Тернер, Дж. Робінсон). Соціальний оптимізм і віра в процес модернізації. Квантифікація. Розвиток історичної демографії й соціально-економічної історії. Культурна історія. Проблема смислу в історії (К. Левіт, М. Мюллер, Ф. Фукуяма, Р. Козеллек). Історична наука постмодернізму. Ж. ле Гофф. Л. Стоун і «відродження історичного нарративу». «Метаісторія» Г. Вайта. «Лінгвістичний поворот» і історична наука. Ю. Лотман.

Тема 7. Новітня зарубіжна історіографія кінця XX – початку XXI ст.

«Історія повсякденностей», «Мікроісторія», «Нова Культурна і Інтелектуальна історія», «Oral History» (К. Гінзбург, К. Поні, П. Бурке, Н.З. Девіс, Х. Медік, Л. Нітхаммер та ін.). Історична Антропологія і Етнологія. «Щільний опис» К. Геєртца. Деконструктивізм. Я. Дерріда. «Археологія знання» М. Фуко. «Нова історія жінок і гендерна історія».

Тема 8. Формування історичної думки в IX-XIII ст.

Основні форми дописемних історичних уявлень. Історичні уявлення часів Київської Русі (X-XII ст.). Роль епосу для вивчення дохристиянського періоду історії давньоруської держави. Історико-літературні твори Київської Русі («Слово про закон та благодать», «Поучение Владимира Мономаха», «Слово о полку Ігоревім» тощо). Літописання Київської Русі. «Повість минулих літ»: проблема авторства, джерельна основа, структура, історія дослідження, вплив на сучасність. «Київський літопис»: походження, структура, зміст. Галицько-Волинський літопис XIII ст. Розуміння історичного процесу в часи Київської Русі.

Тема 9. Історичні знання в українських землях (сер. XIV- сер. XVII ст.).

Літописні пам'ятки білоруського походження (західноруські або литовські літописи). Початок нового жанру українського письменства – полемічної літератури, його головні представники. Українське літописання пер. пол. XVII ст. Густинський літопис. Мемуарна та іноземна історіографія XVI - пер. пол. XVII ст. М. Стрийковський. «Хроніка польська» М. та І. Бельських – перша згадка про українське козацтво. Праці О. Гваньіні. Мемуарна література польських авторів. «Діаріуш» Є. Лясоти. «Опис України» Г. де Боплана.

Тема 10. Українська історіографія другої половини XVII ст.

«Літопис Самовидця» як пам'ятка історіографії та літератури, джерело для вивчення історії України. Стислі літописні «Хроніки» XVII ст. Регіональне літописання XVII ст. (монастирські літописи) – останній відгомін давньокиївського чернечого літописання XI-XII ст. Українські народні думи та пісні часів Б.Хмельницького. Об'єднавчі тенденції в українській історіографії др. пол. XVII ст. («Хроніка» Ф.Сафоновича, «Синопсис» тощо.)

Тема 11. Криза літописання та зародження наукової історіографії у XVIII ст.

Соціокультурні передумови розвитку української історіографії XVIII ст. Ідейно-філософські та наукові впливи Сходу та Заходу на стан духовного життя в Україні. Зміна характеру та змісту історичних знань. Переорієнтація української історіографії на громадські, світські інтереси. Барокова історична повість. «Літописи» Г.Грабянки і Самійла Величка. «Коротке описання Малоросії» – найбільш популярний твір XVII ст. Праці П.Симоновського та С.Лукомського. Олександр Рігельман – історик українського козацтва. Антикварний напрям в українознавстві XVIII ст. Діяльність на ниві збирання спадщини української історіографії (О.Безбородько, В.Рубан, Ф.Туманський, Г.І.Полетика, А.Чепа, В.Полетика, Я.Маркович).

Тема 12. Становлення української історіографії у XIX – поч. XX ст.

«Історія Русів». Вплив філософії Просвітництва на українську історичну думку кін. XVIII - поч. XIX ст. Перші спроби створення загального курсу української історії (Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич). Вплив німецької класичної філософії на українську історичну думку XIX ст. Від етнографії до історії (Г. Калиновський, М. Церетелєв, М. Максимович, І. Срезневський). М. Максимович – початок наукового розроблення української історії. Організаційні установи для досліджень з української історії. М. Костомаров. П. Куліш. В. Антонович – найбільша постать нової української історіографії. Формування школи українських істориків. Вклад М. Драгоманова в розвиток української історіографії. Діяльність українських істориків О. Єфименко, О. Лазаревського, Д. Яворницького, Д. Багалія. Західноукраїнська історична думка XIX століття. Початкова стадія формування української історіографії як наукової дисципліни. М. Грушевський. Нова концепція української історії. Учні Грушевського. НТШ і УНТ. Грушевський і ВУАН. Розбудова історичної науки. Київська школа вченого. Грушевський і Слабченко. Грушевський та Оглоблин. Львівська школа істориків – учнів Грушевського (С. Томашівський, М. Кордуба, І. Крип'якевич, та ін.). В. Липинський – засновник державницького напрямку в українській історіографії.

Тема 13. Розвиток української історіографії у XX – поч. XXI ст.

Заходи радянської влади щодо розвитку історичної науки. Розгром школи М. Грушевського. М. Покровський та українські історики. Утвердження марксистсько-ленінської концепції вітчизняної історії. Інститут історії АН УРСР: перше двадцятиріччя (1936-1956 рр.). Діяльність радянських істориків у період Великої Вітчизняної війни. Українська історіографія на переломі: від окремої галузі до наукової дисципліни (поч. 20-х – сер. 50-х рр. XX ст.). Хрущовська «відлига». Створення нових історичних журналів. Українська історіографія кін. 50-х – поч. 80-х років XX ст.: у пошуках власної ідентифікації. Розвиток історичної науки в українській діаспорі XX ст. Д.Дорошенко, С.Томашівській, А.Антонович, Н.Полонська-Василенко, Л.Винар, О.Пріцак, Т.Гунчак, О.Субтельний, І.Лисяк-Рудницький та інші. Труднощі розвитку новітньої української історіографії.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 2. Історична думка від античності до Нового часу

Тема 3. Розвиток історичних знань у Нову добу (XVI-XVIII ст.)
Тема 4. Класичний історизм як тип історичного мислення у XIX ст.
Тема 5. Криза історичної думки кінця XIX – першої половини XX ст.
Тема 6. Зарубіжна історіографія другої половини XX ст.
Тема 7. Новітня зарубіжна історіографія кінця XX – початку XXI ст.
Тема 9. Історичні знання в українських землях (сер. XIV- сер. XVII ст.).
Тема 10. Українська історіографія другої половини XVII ст.
Тема 11. Криза літописання та зародження наукової історіографії у XVIII ст.
Тема 12. Становлення української історіографії у XIX – поч. XX ст.
Тема 13. Розвиток української історіографії у XX – поч. XXI ст.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до аудиторних (лекційних, семінарських) занять та усіх видів контролю (модульних контрольних робіт, іспиту).	24	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
2.	Опрацювання додаткових питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях.	20	Конспект
3.	Виконання індивідуальних завдань: - підготовка реферату з обраної тематики - конспект/анотація наукової статті	28	 Реферат Конспект/Анотація
	Разом	72	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Реферат – вид наукової праці, яка має вид стислого викладу у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, включає огляд відповідних інформаційних джерел.

Розширений або оглядовий (багато джерельний) реферат містить відомості про певну кількість опублікованих і неопублікованих документів з однієї теми, викладені у вигляді зв'язного тексту.

Структуру реферату визначає декілька факторів, серед яких превалюючи є специфіка опрацьованих інформаційних джерел. Реферативний огляд наукової літератури на певну тему повинен складатися з таких структурних компонентів:

- *вступ*, у якому висвітлено актуальність теми й поставлених завдань;
- *основна частина*, у якій викладено стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняльне зіставлення, аргументацію висунутих положень, які автор вважає найважливішими;
- *висновки* із пропозиціями щодо подальшого використання набутих знань;
- *список використаної літератури*, що допомагає зорієнтуватися у виборі теми та обрати шлях наукового пошуку (не менше п'яти джерел).

Критерії оцінювання реферату.

При захисті реферату враховується повнота і правильність розкритої обраної теми реферату, послідовність і логіка викладення, вміння студента застосовувати набуті знання, здатність аналізувати, оцінювати факти, події, прогнозувати результати діяльності.

Оцінка за виконання реферату виставляється в окрему колонку аудиторного журналу (розділ ІНДЗ).

Орієнтовний перелік тем для виконання реферату :

1. Інтелектуальний зворот середини XX ст. і криза історіописання.
2. Економічна історія у Франції в середині XX ст. – Е. Лябрусс.
3. Початки соціальної історії у Великобританії (Д. Тревельян).
4. «Негритянська історіографія» у США після Другої світової війни.
5. Історичні праці Ф. Броделя

6. Школа «Анналів» у Франції на зламі XX і XXI століть – поворот в бік антропологічної історії.
7. Дискусії щодо модернізації історіографії у Великобританії у 1960-х роках.
8. Соціальна історія у Великобританії після Другої світової війни.
9. Перебудова історіографії ФРН після Другої світової війни.
10. «Нова соціальна історія» в Німеччині.
11. Дослідження проблем нацизму в німецькій історіографії.
12. Дослідження італійського фашизму в історіографії Італії.
13. Італійська мікроісторія: стан і перспективи.
14. Методологічні пошуки в сучасній російській історіографії.
15. Історія України у висвітленні сучасної російської історіографії.
16. «Нова історична наука» у США: здобутки і проблеми.
17. Українська радянська історіографія в оцінках сучасних істориків.
18. Періодизація та особливості розвитку української історіографії в еміграції.
19. Києво-руська проблематика в сучасній українській історіографії.
20. Постать гетьмана Богдана Хмельницького в сучасній українській історіографії.
21. Оцінки української історіографії щодо ролі І.Мазепи у вітчизняній історії.
22. Військові губернатори в російській адміністративно-територіальній системі на українських землях: історіографічний аспект проблеми.
23. Ідеологи громадівського руху М.Костомаров, В.Антонович, М.Драгоманов: порівняльний історіографічний аналіз.
24. Повсякденне життя греків Північного Приазов'я наприкінці XVIII – на початку XX ст. : історіографія проблеми.
25. Сутність поглядів сучасних науковців на міську реформа 1870 та розвиток комунального господарства міст Південної України.
26. Історіографічні оцінки про політичні погляди М.Грушевського в період Української революції.
27. Ідеологія повстанського руху махновців: проблема в історіографії.
28. Дискусії істориків про постаті С.Бандери, Р.Шухевича, А.Мельника, О. Теліги.
29. Реформи хрущовської «відлиги» в Україні. Історіографічний аспект проблеми.
30. Діяльність в Україні таємних антирадянських організацій: висвітлення питання в працях сучасних істориків.

Перелік наукових статей для конспектування/анотації

1. Таран Л. В. Проблеми епістемології історії: від позитивізму до постмодернізму (на прикладі французької, російської та української історіографії // Український історичний журнал. – 2007. – №2.
2. Удод О. Деромантизація історії світових воєн XX т..: методологічні аспект // Історія в школах України. – 2005. – №1.
3. Мартинов А. Ю. Історичні знання в умовах глобалізації // Український історичний журнал. – 2009. – №1.
4. Колесник І. Український історик і влада: від примусу до партнерства // Ейдос : альм. Теорії та історії іст. Науки. – Київ, 2016-2017. – Вип. 9.
5. Жванко Л. Європейська історіографія концепту «біженство": дослідники, центри, напрямки // Історіографічні дослідження в Україні : зб. Наук. Праць. – К., 2018. – Вип. 29.

Орієнтовний перелік тем для виконання самостійної роботи:

1. Історія української історіографії.
2. Формування християнської методології. Євсевій Кесарійський. Блаженний Августин.
3. Форми середньовічного історіописання.
4. «Бої за історію» доби Реформації.
5. Пошуки власної «античності» в слов′янських історіографіях.
6. Містичний пієтизм та масонство як провісники доби Романтизму.

7. «Das Weltgeschichte ist das Weltgericht». Ф.Шиллер, Г.Лєсинг, Ф.Шльосер.
8. Слов'янська романтична історіографія.
9. Життя та наукова діяльсть М. Блока і Л. Февра.
10. Психолого-генетична методологія історії. В. Вундт.
11. Тлумачення історії як поглиблення процесу комунікації. К. Ясперс.
12. Американська історіографія другої половини XX ст.
13. Сучасна німецька історіографія. Р. Козеллек. Історія понять.
14. Проблеми історії Київської Русі в дослідженнях вітчизняних істориків.
15. Проблематика історії України XIV – пер. пол. XVII ст. у вітчизняній історіографії.
16. Збереження історичної пам'яті в українському фольклорі XV – XVII ст. (історичні пісні, думи, перекази).
17. Події Української національної революції та Українська гетьманська держава у вітчизняних історичних дослідженнях.
18. Порівняльний аналіз козацьких і давньоруських літописів: специфіка, тематика, мова.
19. Проблеми української історії XVIII ст. в українській історіографії.
20. На стику етнографії та історії: Г. Калиновський, М. Цертелєв, М. Максимович, І. Срезневський.
21. В. Б. Антонович та його історична школа.
22. Сучасна українська історіографія у діаспорі. С. Плохій. С. Єкельчик. Р. Шпорлюк.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.

6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю: екзамен.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та джерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання.

Модульна контрольна робота проводиться в комбінованій формі, до якої входять завдання в тестовій формі (1 рівень), теоретичне питання (2 рівень).

1 Варіант

Тестові завдання

1. Однією з найдавніших форм історіописання в Київській Русі були:
   А) аннали
   Б) хроніки
   В) діяння
2. Однією з рис гуманістичного історіописання став пошук власної античності. В українській історіографії XVI – першої половини XVII ст. відповіддю на це стало формування концепції:
   А) роксоланства
   Б) скіфійства
   В) сарматизму
   Г) панславізму.
   Г) літописи.
3. Методологічній орієнтації пострадянських істориків сприяли праці поліцентричної концептуальної спрямованості наступних авторів:
   А. А.Тойнбі
   Б. К.Поппер
   В. М.Данилевський
   Г. О.Шпенглер

4. Доба еллінізму сформувала наступні завдання історії:
А) навчити, розважити, спонукати до дії
Б) записати, дослідити, нафантазувати
В) записати, дослідити, виховати
Г) навчити, дослідити, знайти істину.
5. Кому належить одна з найнегативніших характеристик історії, за якою «Історія є найнебезпечнішим витвором хімії інтелекту… Історія виправдовує будь-що. Вона геть нічого не навчає, бо містить у собі все і подає приклади будь-чого»?
А) Лукіан Самосатський
Б) Рене Декарт
В) Поль Валері
Г) Робін Колінгвуд.
6. У 1960-х роках у Німеччині завдяки праці Отто Брунера, Вернера Конце і Райнгарта Козелека виник новий дослідницький напрямок:
А) «нова історія»
Б) «історія понять»
В) постмодернізм
Г) «лінгвістичний поворот».
7. «Батьком християнської історіографії», в працях якого вперше висловлено середньовічну парадигму історії, був:
А) Євсевій Кесарійський
Б) Блаженний Августин
В) Прокопій Кесарійський
Г) Іоанн Малала.
8. Концепція С. Хантінгтона «зіткнення цивілізацій» передбачає:
А) можливість зіткнення християнської та мусульманської цивілізацій після руйнування біполярного світу
Б) можливість зіткнення російської та західноєвропейської цивілізацій
В) можливість зіткнення західноєвропейської та китайської цивілізацій
Г) можливість зіткнення «Півночі та Півдня».
9. Вперше у історичному тексті літочислення від Різдва Христового запровадив:
А) Беда Превелебний
Б) Фома Аквінський
В) Блаженний Августин
Г) Євсевій Кесарійський.
10. Вперше платонівську ідею вічного «повторення часів» в історичному дослідженні застосував:
А) Сима Цянь
Б) Тацит
В) Полібій
Г) Титу Лівію.

Теоретичне питання

Розкрийте поняття «історіографічний процес».

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
1-50	не задовільно

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**40 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,4	**10 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**20 балів** (поточний контроль)	**6 балів** (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Конспектування додаткових питань	5
Анотування наукових статей	5
Реферат	5

Критеріями оцінювання *анотування наукових статей* є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Тестові завдання (1-6 питання)	0,5 бала за кожне завдання = 3 бали
Визначення термінів (2 терміни)	1 бал за правильне визначення = 2 бали
Теоретичне питання	5 балів
Усього	**10 балів**

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється відповідно до Положення ІДГУ «Про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти в умовах ЄКТС».

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Водотика С.Г. Історична наука УСРР 1920-х рр.: соціополітичні, організаційні та концептуальні основи функціонування / С.Г. Водотика. – Херсон, 2014.
2. Дюпон-Мельниченко Ж.-Б., Ададуров В. Французька історіографія XX століття. – Львів, 2001.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
4. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Посібник для студентів історичних факультетів університетів. – Львів, 2007.
5. Історіографічний словник : навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів / за ред. С.І. Посохова. – Х., 2004.
6. Історія і Влада: Колективна монографія. – К., 2016.
7. Історія та історіографія в Європі. Збірник наукових праць / Редактори С. Стельмах, Г. Хаусман. – Київ, 2003 – 2004. – Вип. 1, 2–3.
8. Историография новейшей истории Китая (1917–1949). Сб. обзоров ИНИОН. – Москва, 1987.
9. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки / Под ред. И.П. Дементьева и А.И. Патрушева. – Москва, 2000.
10. Историческая наука в странах Африки: История Африки, исследования и публикации / Отв. ред. А.Б.Давидсон. – Москва, 1979.
11. Историческая наука в XX веке. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки: Учебное пособие для студентов / под ред. И.П. Дементьева, А.И. Патрушева. – М., 2002.
12. Калакура Я. Українська історіографія. Курс лекцій. – Київ, 2004.
13. Колесник І.І. Українська історіографія XVIII – поч. XX ст. – Київ, 2000.
14. Колесник І. Українська історіографія: Концептуальна історія / І.Колесник; НАН України, Ін-т історії України. – К., 2013.

15. Кондратюк К. Українська історіографія XIX – початку XX століть: основні напрями і концепції. Навчальний посібник / К.Кондратюк. – Л., 2012.
16. Кондратюк К. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (12914-2009 рр.) / К.Кондратюк. – Л., 2014.
17. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: Курс лекцій. Навчальний посібник / В.П.Коцур, А.П. Коцур. – К., 2013.
18. Кравченко В. Нариси з української історіографії епохи національного відродження (друга половина XVIII – середина XX ст.) / В.Кравченко.– Х., 2016.
19. Кукурудзяк М.Г. Історіографія історії нового і новітнього часу країн Європи і Америки. Конспект лекцій / М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський, 2002.
20. Мотрук С. Нові тенденції у розвитку чеської та словацької історіографії в 90-х роках XX ст. // Історія та історіографія в Європі. – Київ, 2003. – Вип. 1–2. – С. 72–81.
21. Нові перспективи історіописання. За редакцією Пітера Берка. – Київ, 2004.
22. Потульницький В.А. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII–XX століть. – Київ, 2002.
23. Таран Л.В. Французька історіографія (70-ті роки XIX – 80-ті роки XX ст.). – Київ, 1991.
24. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. – Львів, 2014.
25. Урсу Д.П. Историография истории Африки (Учебное пособие для вузов). – Москва, 1990.
26. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К., 2007.
27. Яремчук В. П. Українська історіографія: суспільно-політична історія: посібник. Острог: Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2017.

10.2. Допоміжні джерела

1 Ададуров В. Нові «території» історії: проблеми синтезу соціальних наук у творчості третього покоління школи «Анналів» (на прикладі концептуальних поглядів Еммануеля Лє Руа Лядюрі) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2000. – Вип. 35–36.
2 Бессмертный Ю.Л. Как же писать историю? Методологические веяния во французской историографии 1994–1997 гг. // Новая и новейшая история. – 1998. – № 4.
3 Бондар В. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики // Історіографічні дослідження в Україні: зб. наук. праць. – К., 2014. – Вип. 25.
4 Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV – XVIII ст. Т.І: Структури повсякденності: можливе і неможливе. – Київ, 1995; Т.2: Ігри обміну. – Київ, 1997; Т.3: Час світу. – Київ, 1998.
5 Вісліч Томаш. Польська історіографія 1989–2009 рр.: дуже суб'єктивні підсумки // Історіографічні дослідження в Україні: зб. наук. праць. – К., 2013. – Вип. 23.
6 Гломозда К. Сенс і стан історичних досліджень як актуальна проблема наукової та освітянської спільноти США // Сучасна українська історіографія: проблеми методології та термінології. Матеріали Всеукраїнського науково-методологічного семінару (Київ, 17 червня 2004 р.). – Київ, 2005.
7 Горобець В. «Нова соціальна історія»: можливі українські перспективи у світлі європейських досягнень і проблем // Історія та історіографія в Європі. – Київ, 2003. – Випуск 1–2.
8 Гоцуляк В.В. Історія її методологія і історіографія як наукові та навчальні дисципліни. Навчальний посібник / В.В.Гоцуляк. – Черкаси: видавець, Третяков О.М., 2016.
9 Заярнюк А. Про те, як соціальна історія ставала культурною // Україна модерна. – Київ; Львів, 2005.

10 Кінан Е. Російські історичні міти. – Київ, 2003.
11 Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії / Р. Козеллек. Зі статтею Ганса-Георга Гадамера. – К., 2006.
12 Козеллек Р. Історичні пошуки ідентичності / Р. Козеллек, Ю. Шеррер, К. Сігов. Українсько-німецький колоквіум. Червень 2000. – К., 2004.
13 Острянко А. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії // Історіографічні дослідження в Україні: зб. наук. праць. – К., 2012. – Вип. 22.
14 Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 рр.). – Харків, 2003.
15 Поппер К . Відкрите суспільство та його вороги. Київ, 1994. Т:1-2.
16 Портнов А. Історія істориків: Обличчя й образи української історіографії ХХ століття / А.Портнов. – К., 2013.
17 Репина Л.П. «Новая историческая наука» и социальная история. – Москва, 1998.
18 Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама сучасної науки / З французької переклав Віктор Шовкун. – Київ, 1998.
19 Стельмах С. Теорія історії Райнгарта Козеллека: традиції та інновації освоєння світу історії / С. Стельмах // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. – К., 2006. – Вип. 2.
20 Таран Л.В. Историческая мысль Франции и России 70-е годы XIX – 40-е годы XX в. – Киев, 1994.
21 Терлецька І. Сучасна російська історіографія системи державної влади періоду сталінізму // Історіографічні дослідження в Україні: зб. наук. праць. – К., 2013. – Вип. 23.
22 Тойнбі А.Д. Дослідження історії. – Київ, 1995, т. 1.
23 Февр Л. Бои за историю. – Москва, 1991.